„Ukrainśkyj Holos“, Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 5 (581) Неділя, дня 8. лютого 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

орган націоналістичної думки

Przemyśl
Ксч. О. А. Зубрицький
гр.-кат. капітула
площа Часького

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошпо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Біля справи паціфікації.

(Завваги з приводу соймових дебат в справі паціфікації, відгомону в Женеві, европейській та польській пресі).

Чи передбачали аранжери паціфікації, які наслідки вона викличе серед самого українського населення Північно-Західних Земель, як теж у світовій культурній та політичній опінії — ми не знаємо. Сумніваємося лише, чи ці аранжери булиб пускалися на таке ховзьке підприємство, якщоб були знали існуючий стан політичного освідомлення українських мас на Західних Землях і якщоб були менше вірили в свої здібности обдурювати світову опінію байками про те, що мовляв на східних теренах теперішньої Польщі появився встеклий сепаратистичний український пес, який наважився покусати так українське як і польське населення цих земель, який тероризував усе населення і тому його треба було застрілити так в інтересах українського як теж і місцевого польського населення. Що мовляв в погоні за тим псом, нагінка могла через помилку постріляти щей інших українських псів та наробити шкоди — то це є речі, що при таких оказіях могли дуже легко трапитись і з цього приводу не можна обвинувачувати ані тих, що брали безпосередню участь в нагінці, ані тих що цю нагінку аранжували. Найважніще, що той скажений пес був, мовляв, німецького чи большевицького хову і це створювало власне одну з найпекучіщих потреб його якнайшвидше убити, зноваж таки, в інтересах самого населення, держави і европейського безпеченства.

Ось так менш більше представляється в образовий спосіб оправдування і оборона ідеї паціфікації з боку польських офіційних чинників та польської преси так в Польщі як і за кордоном.

Цей спосіб боротьби з українською політичною ідеєю не новий, бо подібний випадок мав місце в 1919 році, коли то Польща під претекстом боротьби з большевизмом вспіла була тоді змобілізувати европейську політичну опінію, військову та матеріяльну поміч проти української галицької армії. Часи змінилися постільки в нашу користь, що сьогодня ми находимо, завдяки нашій внутрішній вартости зрозуміння для нас в доволі численних колах громадянства майже усіх европейських націй, а наклепи і очернювання нашої нації та її визвольних стремлінь находять що раз менше віри в Европі. В легковаженню того стану річи лежить одна з невдач аранжерів минулорічної паціфікації. Найважніще однак є те, що серед нас самих паціфікація викликала протилежні до бажанних наслідки. Замість бажаного розпорошення і розбиття духа прийшов незнаний досі гін до духової мобілізації серед найширших мас. Замість защеплення свідомости безсилля, скріпла віра в те, що при існуючому стані орґанізованости і освідомлення українських мас, екстермінаційний натиск нас не лише не зломить, але нам помагає для кристалізації нашої політичної думки. За останніх кілька місяців ми політично змужніли, як члени нації, що спільно дуже богато пережили.

З того зачинають здавати собі справу польські політичні діячі, які щораз частіще стали шукати на сторінках своєї преси за розвязкою польсько-українського взаємовідношення та розвязки українського питання, в цілому, яке мимо рижського договору і мимо рішення Ради Амбасадорів з 14. березня 1923 року стає щораз пекучіще.

Покутуючий в польських політичних умах погляд про те, що українська справа може існувати лише як причіпка до велико-державницької політики Польщі, Москви чи Німеччини, не дає їм можливости найти правильного підходу і оцінки нашої визвольної справи. Вони думають, що в політичній дорозі до столиці Української Держави—Київа, наша політична думка і чин мусять обовязково пересідатися в одній зі столиць вищезгаданих держав. А тимчасом ми є рішені і волимо безпосереднє сполучення і будемо на нього чекати.

ПОШИРЮЙТЕ „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“.

Українські справи в Женеві.

Перше плили до Женеви безконечним потоком ріжні українські телеґрами, листи, петиції, меморандуми, а потім почали припливати за ними й самі Українці. Пражський Протестаційний Комітет в справі відомих минулорічних подій на Західних Землях, що складається з представників майже всіх українських еміґрантських орґанізацій Чехословаччини, скликав до Женеви на день 17 січня представників всіх інших протестаційних комітетів (або орґанізацій, що переводили протестаційну акцію) для підведення підсумків та визначення напрямних дальшої акції. Орґанізації Франції, Італії, Німеччини, Данціґу, Литви, Бельгії і Швайцарії визнаючи повну доцільність ініціятиви Пражського Комітету, вислали до Женеви своїх представників, які заслухавши звіти окремих представників, з небувалою досі однодушністю приняли, одноголосно цілу низку важливих постанов, сформулованих, з огляду на дорадчий характер зїзду, у формі побажань. Серед сих побажань треба відзначити доцільність перетворення протестаційних комітетів в Комітети Пропаґанди, що взялиб на себе завдання охорони прав українського народу *на цілій його соборній території* та про утворення таких комітетів там, де досі протестаційних комітетів не було.

Досвід протестаційних комітетів виказав необхідність більшої координації їх діяльности, щоби не витрачалися дурно сили й засоби на переведення одної і тої самої справи (як наприклад друковання брошур чи меморандумів) в ріжних місцях. Всі присутні на зїзді представники визнавали необхідність утворення відповідного координаційного центру, — але, з огляду на те, що в багатьох осередках еміґрації ще досі не утворено жадних комітетів пропаґанди з одного боку, а з другого боку, що вже утворені сильно ріжняться в своїй будові та завданнях, ідею утворення такого координаційного центру визнано за передчасну, бо це вимагає більшої підготовки та обговорення тої справи в місцевих комітетах.

Зїзд протестаційних комітетів відбувся, як я вже зазначив, в атмосфері незвичайної однодушности та порозуміння.

На другий день по зїзді, декілька з членів зїзду пішли на конференцію, що її мала виголосити в осідку Жіночої Міжнародньої Ліґи Мира і Свободи, секретарка Ліґи — Анґлійка місс Шіпшинс, яка їздила, зі спеціяльним дорученням від Ліґи, до Східної Галичини, щоби придивитися подіям на місці.

Місс Шіпшинс в гарній французькій мові, хоча і з сильною анґлійською вимовою, виклала присутнім свої враження з подорожи. Вона зазначила, що речі, які вона бачила і про які оповідатиме є — „дуже сумні“, бо свідчать про те, скільки ще варварства можна знайти майже в самому осередку Европи. Потім вона переповіла відомі факти з „паціфікації“, зазначуючи, що мала можливість бачити на власні очі покалічених та скатованих людей, і поруйновані інституції.

Враження доповіді міс Шіпшинс було вельми сильне. Щоби зменшити його, виступив п. Смоґоржевський, кореспондент польських часописів. Головна думка його промови була та, що Поляки завжди і з дорогою душею пішли би на порозуміння з українським населенням, але для порозуміння звичайно треба двох сторін, а тим часом з боку Українців нема абсолютно нікого, з ким можна було би порозуміватися. Найбільш поміркованi українські партії є стероризовані з боку УВО, і навіть українські епископи видають такого роду пастирські листи, що польська влада є примушена їх конфіскувати. Не обійшлося й без згадки про „німецькі марки“... ну ясно!

З відповідю п. Смоґоржевському виступила наддніпрянка п. Русова. Ся старенька бабуся, що, як оповідають, має вже 75 років життя, володіє ще незвичайно ясною думкою та вміє промовляти до серця своїх слухачів. Оповідала вона головне про факти, які свідчили про щирість польського бажання „порозуміватися з Українцями“, — про закриття українських шкіл, про нищення „Просвіт“ та кооперативів, про знущання над сільським населенням... — „Ні, закінчила п. Русова, — поки продовжуватиметься таке відношення до українського населення з боку польської влади, ніколи не буде миру в тій нещасній частині світу!“

Потім говорив п. Дм. Андрієвський, наддніпрянець еміґрант з Брюсселю, який в палкій промові, видимо схвильований та зденервований, виступив з низкою обвинувачень на адресу польського Уряду, причому п. Смоґоржевський що хвилини його перебивав своїми заувагами, аж поки Президентка Ліґи не вважала потрібним спинити сей „діяльоґ“...

Після п. Андрієвського говорив п. Аменде, ґенеральний секретар Конґресу Меншин. В гарній промові, що переривалася оплесками присутніх, він зазначив, що не можна вимагати льояльности від національної меншини, поки сам уряд, не виказав сам своєї льояльности до меншини. Коли національна меншина має задоволені всі свої права, вона не має жадних причин бути нельояльною. „Тому ми всі — закінчив промовець, під гряд оплесків, — мусимо стати на тому становищі, що жадний уряд не може вимагати від своєї меншини льояльности, аж поки він не виконає що до неї своїх власних обовязків“.

Потім забрала знову голос місс Шіпшинс, докладчиця, яка доповнила свою доповідь декілька новими подробицями і звернулася з проханням до присутньої посолки п. Мілени Рудницької сказати до присутніх і від себе кілька слів. П. Рудницька в гарній промові (німецькою мовою) переповіла більш менш зміст петиції до Ліґи Націй від Української Парляментарної Репрезентації, підписаної, як відомо 17 українськими послами та сенаторами.

П. Смоґоржевський в кількох словах відзначив ще раз, що Поляки всею душею хотілиби йти до порозуміння, але не знаходять, з ким трактувати.

Тоді встав з місця наддніпрянець Є. Онацький, який в довгій промові зясував присутнім, як українське громадянство і українська національна армія, що знемагалася в боротьбі з большевиками шукала саме того порозуміння з Поляками, і як Поляки використовували ті „шукання“ здобуваючи собі перше Західні Землі, а потім — заключенням сепаратного миру з большевиками, зрадили українську національну армію, що була втіленням й носієм української національної ідеї. Українське громадянство не могло визнати тих мирових трактатів, що були заключені проти волі і без жадної участи українського населення, і тому продовжує вести війну.

На закінчення місс Шіпшинс підвела підсумки дискусіям і зазначила, що як раніще, для західно-европейського громадянства Польща була свойого рода Східною Ірляндією, і викликала загальні симпатії своєю героїчною боротьбою за національну та політичну свободу, тепер ся роля переходить до України, а Польща все помітніще займає місце своїх колишніх переслідувачів — Росії, Австрії й Прусії.

Цікаво відзначити, що в цих дискусіях над Галицькими справами в ролі промовців за Галичину виступали аж три Наддніпрянці, підкреслюючи тим соборницький настрій, що все більше опановує українську еміґрацію. — *Чернигівець.*

Інтервенціоністичні ілюзії.

Берлін 23. січня 1931.

Від літ уже живуть *деякі* круги української еміґрації з Наддніпрянщини *мріями*, що мовляв „назріває остаточна розправа між світовим капіталізмом і Совітським Союзом“, що мовляв з уваги на це „росте заінтересування капіталістичних держав до Самостійної України“ досить того, щоби якоюсь вмілою „комбінацією“ дочепити українську справу до „світової протибольшевицької акції“, а „буде Україна“!

Такі міркування доводилось — як і в попередніх роках — почути поміж еміґрацією з нагоди теж і цьогорічного свята 22-го січня. Основна помилка таких міркувань в тому, що хоч у кождій великій державі світа є сьогодні чимало сторонників світової війни проти Большевії, то вони покищо на дійсну політику своїх держав не мають рішаючого впливу, так що інтервенція і сьогодні лежить за горами і ріками і правдоподібно за горами й ріками лежати-ме ще й за десять і двацять літ.

Ця допись хай тільки попробує вияснити, чи „інтервенція лежить в інтересах світового капіталізму“, без уваги на те, чи ті інтереси покриваються з українськими, чи ні.

Отже: теоретично річ беручи, себто виходючи з заложення, що є дійсно можливо звести всі капіталістичні держави в одностайну якусь господарсько-політично-воєнну Антанту проти Большевії, треба сказати, що підбій СССР був-би корисним підприємством для світового капіталізму. Адже само істнування московсько-большевицької імперії в парі з комуністичною аґітацією вносить у капіталістичні держави внутрішний соціяльно-революційний фермент, який загрожує самим підставам тих держав. Соціяльне питання і кольоніяльні клопоти капіталістичних держав напевно втратилиб чимало зі своєї гостроти та небезпечности, колиб большевиків у Москві не стало. За підбоєм СССР промовляють теж і господарські міркування. Адже цілий капіталістичний світ задихається у вузьких та тісних рямцях ринків збуту, і колиб так отворити йому ту шесту частину всього світа, якою є сьогодняшний СССР, то поки цей велитенський ринок наситивсяб, господарство всіх капіталістичних держав на якихсь десять чи може й більше років „заквітлоб“. Що ота „квітучість“ не булаб ніяким остаточним спасінням, тільки після отої передишки знов вернулиб нинішні кризи, — це ніякого капіталіста не болить, бо для нього важні лиш „конюнктури“ на рік, на два, три, а для дальших перспектив у нього є потіха „якось воно буде“. А підбивати СССР був би „ґешефт“ якраз сьогодні, а ніяк пізніще, бо Східна Европа найшлася на шляху індустріялізації і якщо ще пять чи десять літ промине, то та сама розгорнена сітка промислу, яка під московсько-большевицьким пануванням ніяк не може правильно функціонувати, вистарчатиме після упадку московсько-большевицького панування і системи, щоби держави які займуть місце сьогодняшного СССР не лиш ніякого вводу не потребували, а ще й самі стали конкурентками на світових ринках — цілком таксамо, як це сталося зі зростом індустрії в Північній Америці підчас світової війни.

Але істнує в Европі одна обставина, яка всі оті повищі „економічно-господарські міркування“ перекреслює, — а називається вона: *Версайський мир.* Полягає ця обставина на тому, що в насущному життєвому інтересі в першу чергу Франції, а в другу чергу Польщі лежить не допустити до того, щоб Німеччина стала рівною — політичною і мілітарною потугою, що

Франція або Італія. Вірні своїй капіталістичній, „реально-політичній“ короткозорости — мовляв „якось воно буде“ — Французи кажуть собі більш-менше так: „Істнуючий тепер стан в Европі є для нас найліпшим ґешефтом з усіх можливих. У нас панує загальний добробут, комунізм з нас слабенький — чогож хотіти нам більше? Правда, добре булоб, колиб Польщі якимсь чином вдалося побити Большевію, бо тоді Польща тим міцніще стоялаб проти Німеччини. Ну, а раз Поляки не можуть піти походом на схід, не погодившися попереду з Німцями, бо інакше моглоб прийти до воєнного хаосу в цілій Европі, якого нам ніяк не потрібно — то хай уже буде як бувало. Яке нам діло до того, що внутрішний соціяльно-революційний фермент загрожує самим підставам капіталістичних держав? У нас такого ферменту мало, а що він бушує наприклад в Німеччині, то це тільки вода на наш млин, бо заняті своїми внутрішними справами Німці тим менше страшні для нас“.

Отже дарма, що большевики для підтримання своєї диктатури („настрою мас“) і утримання себе при життю ось уже десять літ малюють інтервенційного чорта на стіні, — то вони добре знають, що він скований по ногах і руках, бо „капіталістичний світ“ є поділений на табор „версайських переможців“ і табор „переможених“ і ті обидва табори так цупко тримають один другого за чуба, що ніяк проти Большевії збрататися не можуть. Цей стан тріває осьде вже десять літ і напевно потріває ще довгий час. Мало того! Зза распрі в „капіталістичному світі“ большевикам дана змога гратися з поодинокими капіталістичними державами. Бо всі ті держави поодиноку дійсно потребують збуту, і большевики купують собі раз одну, то знов другу капіталістичну державу так би мовити „охлапами“ ввозу на пару десятків міліонів, — і в наслідок того не лиш не повстає ніякий „одностайний світово-капіталістичний фронт“, а навпаки „капіталісти“ поодиноких країн на випередки переговорюють з Москвою, скільки разів Москва помахає в їх бік якоюсь концесійкою, або якоюсь обіцянкою взяти кредит на добрі проценти. Отже наче сліпотою побитий „світовий капіталізм“ не лиш не грозить істнуванню Большевії, а навпаки робить усе, що в його силі, аби доставою машин і кредитів по змозі влекшити большевикам здійснення їхньої „пятилітки“. Хитруни-ж большевики знають, що як тільки „пятилітка“ їм сяк-так удасться, то одиноким грізним ворогом для них моглаб бути лише внутрішна революція в ніякомуж разі хтось зі зовні, себто капіталістичні держави, навіть тоді колиб вони прийшли до розуму і „захотіли обєднатись“ проти Большевії. Тоді вже булоб за пізно.

Але що з того, що ось уже десять літ кождий місяць і майже кождий тиждень все на ново повчає, що українські інтервенціоністичні ілюзії — і на сьогодні і на ряд будучих літ — чиста нісенітниця? Що з того, що всі ці десять літ — учать Українців і по злу і по добру, щоб вони навчилися нарешті мізкувати власним розумом не спускаючися на нікого? Всі ці науки їм наче горох об стіну, бо їм влізли в голову „комбінації“ і їм здається, що ніби-то досить того, аби вони самі собі чогось у їхніх кволих *мріях* захотіли, а вже напевно й цілий світ цьогож самого захоче і „в Україні заінтересується“.

Н. Л-а.

Закарпаття за останніх 12 років.

Захитання політичної рівноваги та тяжка господарська скрута у цілому світі, а з окрема в Европі не минула й Чехословаччини, а разом з тим закарпатських земель України, що являються у теперішний час складовою частиною чехословацької держави. До недавна переходила Чехословаччина господарську скруту куди легше аніж її сусіди, і щойно недавно на переломі 1930 і 1931 року ця скрута збільшилася вдаривши в першу чергу по сільському господарстві. Погіршилося й становище робітництва в наслідок редукції заробітної платні та безробіття. Бідніщі шари населення через високі податки і дороге життя попали у повне безгрошівя. Його відчуває головно Закарпаття, де селяне в наслідок обниження цін збіжжа і худоби витратили всі свої грошеві засоби.

Тринайцятий рік життя Закарпаття під чеським пануванням дає можність зробити білянс „автономної Підкарпатської Русі“. Щож принесли Закарпатській Україні останні 12 літ?

а) *Під політичним оглядом*: Закарпатські землі України, були прилучені до чехословацької республики як автономна область, що їй було забезпечено міжнародніми договорами найширшу самоуправу з законодатним соймом. У висліді: Нема сойму, нема самоуправи, а у всіх внутрішних справах рішають і наказують Чехи.

Вина такого стану річей лежить більше по нашій стороні ніж по чеській, бо з самого початку в 1919—20 роках Директорія могла взяти керму краю в свої руки. Загальна непідготованість населення Закарпаття не дала змоги створити власного осередка своєї влади, що й довело до перебрання усіх державно-адміністративних чинностей чеськими урядовцями. Чехи бачучи нерішучість і роздвоєння верхів закарпатського громадянства на два напрямки: народній і москвофільський, підсичували цей спір, піддержуючи напереміну раз один то знова другий напрямок. В кінці довели до розбиття громадянства на дрібні політичні партії та групи, які увійшли до великих чеських партій як складові їх частини, погоджуючись очевидно на чеську політичну команду. Користуючись тим Чехи вирішили відорвати Закарпаття від пня культурної і політичної єдности з рештою України і витворити окремий нарід „Русняків“ на взір Босняків в бувшій Австрії.

б) *Під культурним оглядом*: Від 1919 року доконуються на Закарпаттю ріжні експеріменти. Одного тільки не робиться, а саме не виконується тих пунктів міжнародніх договорів, що забезпечують повний і необмежений культурний розвиток українського населення Закарпаття. В українських школах повний недостаток, замість засновування нових українських шкіл відкрито 160 чеських. Проти волі більшости населення, насаджується кацапську мову. В мові шкіл і підручників — повна анархія. Чеський Шкільний Реферат видає підручники в нечистій мові, яка є спрепарована з московської і чеської „з карпато-руським проізношенієм, писана етимольоґією. Далі форсує читальні з московськими і своїми виданнями, підриваючи „Просвіту“.

в) *Під економічним оглядом*: Земельну й лісову реформу переведено тільки в деяких частинах Закарпаття, йдучи на руку деяким політичним партіям і для політичних користей. І навпаки: Величезні простори земель і лісів продано капіталістичним товариствам пр. фірмі „*Ляторіца*“, мальтанському орденові, забавовим підприємствам і *жидам*. Маса бідного українського населення, не користаючи з добродійств земельної реформи, дуситься й досі в кліщах дрібного хазяйства. Замість дати бідному населенню дешеву позичку, його віддано в лапи банків і лихварів. Вистане переглянути земельні книги, щоби побачити, які жахливі суми заінтабулювано на мізерну землю українських селян. Продовж 12 літ не основано фабрик, не проведено залізних дорог, реґуляцію рік і меліорацію проводжено дуже повільно. В ділянці гіґієни не зроблено майже нічого. В найгіршу скруту давали нужденну „урядову допомогу“, виключно людям, що служать для партійних цілей Чехів. Податки, данини, адміністраційні кари мучать нещасного селянина, який бачить, що з року на рік гірше. А ось чеські часописи пишуть, що Закарпаття продовж 12 літ чеської опіки розцвілося на диво. Так, розцвілися чеські *кольоністи*, що на Закарпатті найшли прегарні умовини життя, посади, ремесло, торговлю і землю. Це власне вони й пишуть про добро, не згадуючи про те, що на Верховині повінь нужди.

г) *Під релігійним оглядом*: У висліді церковної боротьби на Закарпатті є тільки 150 тис. православних, монастирі й школи грекокат. церкви українізовано. В майбутньому можна вже добачити боротьбу „русского“ православя з „українським“ грекокатолицизмом. Чехи роздувають і цей релігійний спір піддержуючи хитро напереміну то одних то других, висвячують наприклад *неграмотних селян* рукою якогось сербського епископа на попів і вони власне підсичують ненависть, поділ села, голосять пости серед голодуючого населення тощо. Такі пости (від середи до суботи включно) спричинюють поширювання всяких пошестей і хворіб серед сільського населення. Воно масово вимирає, полишаючи по собі місце для чеських кольоністів.

ґ) *Під оглядом внутрішнього життя*: Безупинні крамоли Українців зі собою доводять до розпорошення сил поміж політичні партії. Інтеліґенція розбита теж, неспосібна на подвиги і національну жертву. Самолюбство, еґоїзм — на цілій лінії. Вислід: над партіями, що змагаються зі собою верховодить третя сила — Чехи, що звязуються радо з Мадярами проти Українців. Як скрізь так і на Закарпатті Жиди тримають з міцніщими, себто з Чехами. В кождому селі вони вносять прохання за чеською школою і вони то спричинюють часто заснування чеських шкіл, а за це одержують від Чехів адміністраційні пільги, вигоди в суді та торговлі. Суди обложені жидівськими адвокатами і чеськими суддями рішають справи майже усе на некористь селян.

Одинока надія на молоде *покоління*. Воно в значній частині виховане українськими учителями бачить марево загибелі народу і підготовляється до праці для його двигнення, оборони та боротьби за національно-політичні та соціяльні здобутки. Але Чехи подумали вже й про розбиттє молоді, засновуючи окрему московську ґімназію з інтернатом в Мукачеві, з викладовою московською мовою. Не жаліючи грошей виховують Чехи половину молоді на яничарів, які говорять між собою по мадярськи, а себе називають „русскими“. Очевидно Чехи й надалі мабуть схочуть вести політику: „Дай Боже вам побитися а нам поживитися“.

Так менш більше представляється справа „освободження“ Закарпаття і той стан в якому ця наша Волость находиться.

Зріст питомої ваги українського питання в цілому на европейському політичному терені, причинився теж до видвигнення тої частини великого українського питання, яку уявляє собою Закарпаття. Це приневолило чеський уряд обіцяти уведення в життя автономії на Закарпатті. Від громадянства Закарпаття залежати буде чи воно не прогавить і цеї нагоди взяти керму краю в свої руки, полишаючи на боці усі свої партійні та особисті порахунки, чи воно зуміє звільнитись від тої розкладової отруї, що її намагалися і намагаються вщіплювати в наш організм Чехи при допомозі „язикових вопросів“ і релігійних спорів. Тільки тоді як воно зможе станути одною лавою в обороні свойого політичного і національного імені, якщо віднайде в собі горду душу наших предків, тільки тоді сучасне громадянство Закарпаття зможе відограти історичну ролю в відродженні нашої Нації і Держави на Закарпатті. *А. К.*

Від Адміністрації.

Адміністрація „Укр. Голосу“ звертається отсим до усіх своїх передплатників, а передовсім до передплатників за кордоном з просьбою вирівнати залеглість за минулий рік і надсилання передплати на рік біжучий.

Українське студенство Перемишля солідаризуючись з постановами студенського віча у Львові взиває всіх товаришів і товаришок, щоб в дні 6. II. (цятниця) б. р. (місто 30. I. б. р.) перевели одноденну голодівку в річницю боїв під Крутами, а заощаджений тим способом гріш зложити на політичних вязнів

ПОДЯКА.

Цею дорогою складаю мою щиру подяку Вп. Панам: Др. Володимирови Старосольському у Львові, Мр. Степанові Навроцькому в Перемишлі і Др. К. Паньківському у Львові, за успішні заходи в справі звільнення з тюрми мойого сина Павла Ґенґала арештованого дня 30. VIII. 1930 р. Вп. Пані К. Трачевій за моральну та матеріяльну поміч складаю найщирійшу подяку. — МАТИ.

ПОДЯКА.

Після 4 місячного побуту в тюрмі в Перемишлі, випущений на волю дня 26/I почуваюся до обовязку зложити щиру подяку Вп. п. послові Др. В. Загайкевичові і Вп. п. Др. М. Рибакові за їх старання в моїй справі. Щиро дякую Вп. п. К. Наконечній за дбайливу опіку за час цілого мого побуту в тюрмі.

Іван Паславський.

П. В. КОТОВИЧ.

Зі сучасної дійсности на Україні.

(Спостереження очевидця).

(Продовження).

4)

Тепер перейду до опису фактичного стану річий на Україні. Почну з головної нашої галузі народнього господарства.

Сільське господарство не бачило світлої години з самого початку як настав большевизм.

В часи нової економічної політики за Леніна запанували такзвані ножиці, якими село немилосерно стриглося. Суть цих ножиць полягала в тому, що коли скажімо, за пару чобіт до війни селянин вивозив до міста 5 пудів пшениці і за це купив собі чоботи, то за часів НЕПу, він відвозив за ціж чоботи вже 20—25 пудів пшениці. Не дивлячись на це, село жило і навіть росло. Дуже помітно побільшувались основні капітали, зростала скількість худоби, поліпшувались способи господарки. Село обмежувало свої потреби і споживання до найконечніщих річей а заощаджений гріш вкладало в реманент, який до речі був порівнуючи дешевий (колидо війни косарка коштувала 150 пуд. пшениці, то за НЕПу цяж косарка коштувала 220 пуд). Але уже в 1928 році селянство почало згортати свою продукцію. В цьому році прямі податки раптом було збільшено в тричі, а що податкова система націлена була на скількість худоби, посівну площу і т. д., — селянство почало зменшувати посівну площу, продавати худобу. Частина худоби перейшла в руки безхудобних господарств, частина потрапила до торговців мясом. Почався поступовий занепад, деґрадація сільського господарства. Сільсько-господарське виробництво почало падати якраз тоді, коли большевики потребували найбільше грошей. Вони знайшли вихід: стали колєктивізувати село, або в перекладі з большевицького жарґону на зрозумілу мову: повернули на селі кріпацтво.

Нову панщину, зрозуміла річ, все селянство зустріло вороже. Щоби не здавати в колєктив свойого добра, його почали нищити в пень. Вирізали буквально всіх свиней, телята, ялівки, пішло богато на мясо й дійних коров. Коней кинулись всі продавати... Та хто їх купить? Ціна коняки в добі колєктивізації, весною 1929 року була 3—5 карб., а шкура з коняки 10—15 крб. Душили коней і продавали шкіру... Якби не властива всім селянам, любов до своєї худоби, буквально все булоб винищене.

Я гадаю, що експеримент Сталіна приніс шкоди нашому сільському господарству, у всякому разі, не менше, ніж вся громадянська війна від 1917 почавши. Селян силоміць зганяють до колєктивів, як де „колєктив“ розбігався, надсилали туди банди комсомольців, які своїм поступованням нагадують карательні відділи московської чорної сотні з доби скоропадщини. Я знаю безліч випадків, коли такі відділи комсомольців водили селян поночі в степ для розстрілу. Селян ставили в один ряд і давали сальви; правда в гору. Алеж селяни були певні, що їх ведуть розстрілювати! Таких масових випадків знущання над безвинними людьми не було навіть в найлютіщих часах горожанської війни.

А ліквідація куркулів як кляси? Такого масового знущання, яке практикувалося у боротьбі з куркулями не знала досі історія.

Весною 1929 я їздив до Москви через Харків, а вертав назад через Київ. Через Курськ переїхало понад 150 ешалонів з куркулями, а через Київ 70 ешалонів. Це значить, що з України, до кінця березня 1929 р. було вивезено на каторгу понад 200.000 селян! Ці відомости я здобув в наслідок розмов з залізничниками. Цифри ці не перебільшені і цеж стосується тільки двох залізничих узлів.

Я розмовляв уже в травні-червні з тими селянами, які втікали з Архангельської каторги. В бараках, де жило 2000 людей, що дня помирало від 5 до 20 людей. Цей селянин, з яким мені доводилось говорити памятає день коли померло 80 чоловік.

Якіж настрої села? Що настрої ворожі до влади це цілком зрозуміло, але це за мягко сказано. Село на Україні цілком обезброєне, і понуро мовчить. Але мимо обезброєння, подекуди, селянство доведене до відчаю, хапається за терор, (от як на Поділі), або навіть робить повстання (як на Півн. Кавказу). Буквально все селянство чекає на переворот, і певне в тому, що переворот буде.

Про те, що істнує українська еміґрація, селянство добре знає. Сили і орґанізованість еміґрації значно перебільшується. Зараз селянство підтрималоб кожду протибольшевицьку силу, але симпатії селянства, я підкреслюю, не його найсвідоміщих шарів але селянської маси, сміливо кажу: на боці Петлюри.

„Він не віддасть панам землі, він за народ і за Україну“ — шепчуть собі з уха до уха селяне. Про те, що головний Отаман убитий, селянство здебільшого не знає, а коли й чує — не вірить.

Пізнійш я ще матиму нагоду вернутись до цього, а зараз декілька слів про промисловість.

Становище промисловости не ліпше від становища сільського господарства. Цукроварні не працюють, селяни з цукрового буряка гонять самогонку. Донбас уявляє собою притулок для бувших непманів і розкуркулених селян; лише ці „ізґої пролєтарського суспільства“ змушені витримувати небувало жахливі умови праці. Кадрове робітництво втікає на села, або до великих міст жебрати за пайкою безробіття. Скрізь заведено акордову оплату праці, цей як колись кричали комуністи, найтящий спосіб визиску. Зменшення заробітньої платні переводиться в такий спосіб: орґанізовано ударні бриґади, які після доброго відпочинку відправляються в шахту. Коли звичайний робітник дасть, скажім, 40 ваґонеток і за це дістане 3 карб. 20 коп., „ударник“ дає 60 ваґонеток. Адміністрація шахти вводить після того нову розцінку: 3 карб. 20 коп. за 60 ваґонеток.

Явище звичайне, що на таких бриґадних ударників летить цегла, каміння. Не рідкі випадки, коли убивають ударників. Зрештою, вбивство з метою грабунку, так само, не рідке явище в Донбасі... ну, а грабунок, душегубства і роздягання до сорочки звичайне явище.

Плинність робочої сили величезна, навіть такі „ізґої“ як тільки дістануть який небудь документ до рук, кидають працю і тікають.

Пробували мобілізувати до шахт комсомольців, але не дивлячись на всі привілеї, які їм дали були, вони зараз же розбігались. Лише самі ідейні комсомольці, ті що ще серйозно приймають плян пятирічки витримували найбільш по 5 днів!

Пробували большевики прикувати робітників до підприємств, заборонили переходити з фабрики на фабрику, себто хотіли завести і в промисловости таке саме кріпацтво, що й на селі. До цього часу це їм не вдалося.

(Продовження буде).

Що чувати в світі?

Польсько-німецький спір на сесії Ради Союза Народів в Женеві. — Чергову притоку для заведення спору дала як відомо скарга німецької орґанізації в Польщі „Фольксбунд“ до Союза Народів, з приводу зловживань і потоптання прав німецької меншости в Польщі підчас виборчої кампанії минулого року. Скаргу цю піддержав німецький уряд і таким чином справа ця опинилася на пленумі січневого Збору Ради Союзів. Німецький міністер закордоних справ Курціюс виступив на Зборі Ради в характері оборонця німецької меншости в Польщі, а міністер закордоних справ польського уряду Залєскі намагався боронити польського уряду, відвічального за минулорічні виборчі події та звязані з ними численні зловживання. У висліді розгляду цих справ, Рада Союза Народів 1) *ствердила* нарушення Польщею 75 і 83 параґрафів женевської умови відносно охорони національних меншостей, 2) *приняла до відома* готовість польського уряду змінити режім на Горішному Шлеську, 3) *приняла до відома* зарядження польського уряду, що мають на меті покарання тих що допустилися зловживань, та винагороди шкід нанесених німецькому населенню в Польщі, 4) *висказала побажання*, щоб польські урядові чинники відгородились від політичної кооперації з польською горішношлеською военною орґанізацією, що носить назву „Звйонзек Повстаньцуф“, 5) поставила домагання, щоби польський уряд зложив на травневій сесії Ради Союза Народів звіт з того, як він виконав доручення Ради Союза Народів. Очевидна є річ, що роля німецького міністра Курціюса була далеко легша ніж польського міністра Залєского, бо цей останній не міг ніяк заперечувати того всего, що діялося підчас виборчої кампанії минулого року, отже йому довелося боронити справи, яка була з гори засуджена на програну. Зрештою послухаймо оцінки тої справи, що її дає сама польська преса. „Ґазета Варшавска“ з дня 29. січня 1931 р. в статі „По Женеві“, пише між іншим: *„Постанови і рішення які приневолюють польський уряд здавати звіт зі своїх чинностей в справі виконання доручень Союза Народів перед травневим Збором Ради С. Н. а також це що говориться про відношення польського уряду до польської орґанізації „Звйонзек повстаньцуф“, це усе є підчиненням Польщі під котролю посторонного чинника — Союза Народів... „Женевський білянс є для нас некорисний“.* „Курєр Львовскі“ з дня 27. січня ц. р. в статі „Женевська покута“ пише між іншими: *Чим є для Польщі женевське рішення, немає двох думок. Бо з кожної букви, з кожного речення пробивається наша поражка... „Ми назвали нашу статю „Женевська покута“ і питаємо: чому польський нарід у січні, лютому, березні, квітні та аж до травня 1931, має покутувати за вересень, жовтень і листопад 1930“.*

Краківський „Час“ з дня 27. січня пише між іншими: *„Боротьба, що велася два дні в Женеві належала до найтящих, що їх доводилось вести Польщі в своїй обороні. Утруднював її передовсім факт, що з польської сторони зайшли у виборчій кампанії деякі блуди, які можна було підтягнути під параґраф про нарушення ооовязуючої нас Женевської умови. Міністер Залескі признав це льояльно і заповів в імені уряду, що слідство вже почате, а також. що там де були надужиття, уряд винних покарає, а пошкодованих винагородить“.* Офіціяльний орґан теперішнього польського уряду „Ґазета Польска“ що зразу заговорила була про перемогу Залєского над Курціюсом, жалується в дальших числах на несправедливість меншостевих трактатів. З цього приводу в статі „По зведеній битві“ з дня 21. січня 1931 згананої ґазети читаємо між іншим: *„Заходить разяча несправедливість меншостевих трактатів... „Союз Народів опираючись на цих трактатах, може робити Польщі виговори відносно „Звйонзку повстаньцуф ґурношльонзкіх“, а не має формального права напятнувати діяльности німецької орґанізації „Штальгельм“ Тому-то рапорт Союза Народів мусить завжди викликати враження однобічности“.* Коли до того дадамо кілька голосів німецької преси будемо мати образ висліду женевського спору. Німецька ґазета „Берлінер Таґеблят“ з дня 28. січня 1931 пише, що Союз Народів своїм рішенням домагається *„зміни режіму на польському Горішному Шлеську, вказаючи на високих урядників, маючи на увазі передовсім воєводу Ґражинського, хоча його імені явно не називає. Доручено польському урядові складення на травневій сесії С. Н. звіту про виконання доручень і заряджень відносно зміни режіму. Це чого досягла німецька делеґація в Женеві, значно перевищає побажання „Фольксбунду“. Цей вислід вважають усі присутні в Женеві за німецький успіх. Трапилось воно перший раз, що Рада Союза Народів, пятнуючи ділання одного зі своїх членів і домагаючись сатисфакції та контролі відносно здійснення даних нею доручень, посунулася так далеко, як в згаданому випадку“.* Орґан теперішного голови ради міністрів німецького уряду „Ґерманія“ пише; (цитуємо за „Ґазетою Варшавською“ з дня 29. січня 1931. ст. 5.) „Ми (себто Німці) добули в Женеві великого морального успіху, бо в присутности свідків з цілого світа переглянено систему держави, що її створено недавно як охоронний вал проти большевизму. А власне на останній, сесії розоблачено азіятські і балканські польські методи. Якжеж супроти цього можна довіряти тій державі і дати їй під культурну опіку нові призначені їй території та національні меншости на тих територіях? Супроти таких відносин і справа ревізій польсько-німецьких кордонів прийме інший оборот і обличча“. Ось так представляється справа польсько-німецького спору та його тимчасового висліду в Женеві. Є очевидною справою, що Німці використали домагання меншостей в Польщі для своїх далеко глибших і дальших цілей, а саме для створення догідних умов і настроїв в справі ревізії польсько німецького кордону. Та мабуть Німці не хочуть розуміти як слід, яка є ріжниця поміж обороною і домаганнями в слушній і неслушній справі, бо навіть кількасотлітна чужа, а в даному випадку німецька займанщина на польських землях ще не дає нікому, а в даному випадку Німцям — права уважати польські землі німецькими.

—o—

Зміна уряду у Франції.

Після несповна двомісячного існування уряду Стеґа, прийшов новий уряд Лаваля. Це вже приблизно девятьдесята зміна уряду у Франції за час шістьдесятьлітнього існування республиканської системи правління. У відміну до попереднього уряду — уряд Лаваля склонюється зовсім виразно на право. Сам Ляваль, — людина молода, а доручення складення уряду якраз йому означає, що післявоєнне покоління намагається захопити всеціло провід держави і нації та змінити старе передвоєнне покоління, що досі правило Францією. Чи вдержиться цей новий уряд довго при життю не відомо, бо він має покищо запевнену більшість у парляменті лише 25—30 голосами, які кождої хвилі можуть перекинутись до табору ворогів уряду.

— —

При складені нового французького уряду зайшов небувалий досі випадок а саме: мурин з французької кольонії Сенеґалії зістав заступником міністра для кольоній.

Чеський уряд і московська еміґрація.

„Русспрес“ повідомляє, що чеський уряд вирішив вдержати допомогу московським політичним еміґрантам, що досі одержували доволі значні державні допомоги від чеського уряду. Чим пояснити це рішення чеського уряду годі наразі збагнути. Вістка про це викликала паніку і здивування серед московської політичної еміґрації.

Справа паціфікації.

Справу українських петицій, як теж справу петиції 65-ох членів анґлійського парляменту в справі паціфікації на Західних Землях, передано для розгляду Комітетові трьох. В складі цього Комітету находиться голова анґлійської ради міністрів, представник Італії та Норвеґії. Згаданий Комітет трьох має розглянути справу петицій на окремому засіданні, яке відбудеться в Льондоні на передодн[illegible] [illegible]ї сесії Союза Народів.

Замах на Пілсудського.

В четвер 28. січня ц. р. зачався перед варшавським судом процес польського політ. діяча Яґодзінського і тов. за орґанізовання ними бомбового замаху на Пілсудського.

На передодні виборів в Еспанії.

На засіданні мійської Ради Мадриту заявили соціялісти і ліберали, що їхні партії не брати муть участи у заповіджених виборах до еспанського парляменту, бо вони не мають довіря до теперішного голови уряду ґенерала Беренґвера і не мають певности чи за його урядовання будуть пошановані підчас виборів свобода і виборчі права народу.

* * *

Звільнення Ґанді.

З приводу закінчення Конференції „Круглого стола“ в Льондоні, анґлійська влада в Індіях звільнила провідника індуських самостійників Ґанді. Він просидів 9 місяців в тюрмі. Говорять про загальну амнестію для усіх індуських політичних вязнів.

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

Масове віче Українського Студенства у Львові. Дня 25. січня 1931 р. відбулося в Академічному Домі загально-студенське віче в справі чергового вибору головою Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові — п. Кирила Студинського, — при співучасти поверх 400 студентів.

Віче винесло одноголосно слідуючі резолюції:

1) Тому, що „Всеукраїнська Академія Наук“ у Київі є в цілости залежна від ворожої українській науці і культурі московської, тепер тзв. радянської влади, — Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові мусить стати найвищою незалежною Українською Науковою Академією і мусить стояти на сторожі чистоти української науки і здорової думки та не дати зробити себе знаряддям поширення явно ворожих українській справі політичних ідей.

2) Відносно п. Кирила Студинського зайняло студенство своє становище на свойому вічу в дні 21. XI. 1929 р. — взиваючи його зложити мандат академика ВУАН, або уступити з головства Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові по причині його продажніх звязків з офіційними чинниками московського, тепер тзв. радянського союзу. Події, які зайшли від цього часу здискваліфікували п. Кирила Студинського ще в більшій мірі, вказуючи на нього, як на чоловіка позбавленого примітивних основ моралі і чести, запроданця, що не вагався в злочинний спосіб виступити проти проф. С. Єфремова, головної постаті з процесу С. В. У.

3) Тому, що тодішнє становище студенства одобрила подавляюча більшість українського громадянства, віче стверджує, що перевибір п. Кирила Студинського на голову Т-ва є вислідом політичної невідвічальности загалу членів Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

4) Стверджуючи, що перевибір п. Кирила Студинського є тотожний з підчиненням Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові шкідливій радянофільській орієнтації та переміненням його на експозитуру ворожої політичної акції, віче цього вибору не признає і проти нього ставить свій протест.

5) Віче уважає вибір завершений Загальними Зборами Товариства зломанням всенаціонального одноцілого фронту і тому пятнує розєднуючу роботу Загальних Зборів, тим більше, що прийшла вона в часі, коли політично-адміністраційний натиск польського уряду унеможливлює гідний відпір всього українського громадянства.

Вийшли на волю.

З тюрми у Віснічі вийшов на волю студент фільозофії Микола Бігун, засуджений в процесі проти Івана Паславського і тов. в 1925 році на 6 років тюрми. З тої ґрупи політичних вязнів залишився ще у Віснічі п. Дмитро Дубаневич, що був засуджений на 8 років. — З перемиської слідчої тюрми вийшов на волю п. Іван Паславський, арештований 22. вересня минулого року. Разом з п. Іваном Паславським вийшов на волю ученик яворівської ґімназії Семен Менда. — Дня 22. січня 1931 року після 4-місячного перебування в бережанській тюрмі вийшли на волю слідуючі громадяне з Підгайців: Др. Гриць Фаріон, ветер. лікар, Іван Даньків, урядовець Філії Просвіти, та Гілярий Колодницький. Їм закидували орґанізування У. В. О., та підпали в підгаєцькому повіті. — З львівскої слідчої тюрми вийшов дня 26. січня на волю Павло Ґенґало, арештований 30. серпня минулого року перемиською поліцією. Разом з ним вийшли також Володир Люпуль і Орест Питляр.

Протикоршемні плебісцити. На осінь 1930 р. українське протиалькогольне Т-во „Відродження“ підготовилося як слід до переведення плебісцитів в краю видаючи в липні 1930 р. обемисту практичну брошуру дир. Івана Герасимовича. Однак відомі події спинили плебісцитову акцію. Та все таки найшлися громади, що перевели голосування а деякі з них вже й усунули коршми із своїх сіл. До тих, що перевели у себе плебісцитову акцію належать громади: Ожидів, Ждиня, Крилос, Добротвір, Токи, Жабє. У всіх тих громадах віддано 2362 голосів за скасованням коршем а лише 161 гол. за коршмою. Після закона з 23 IV. 1920, адміністраційні власти повинні по формальному переведенні плебісцитів, затверджувати їх, а скарбові власти повинні припинити продаж алькогольних напитків. Та коли приглянемося статистиці плебісцитової акції на протязі літ 1920—1930 в цілій державі, то на 496 переведених плебісцитів, Українці перевели *402 плебісцити* а Поляки, Німці і Білорусини тільки 67. Та за те і найбільше уневажнено плебісцитів Українцям. На число 402, уневажнено 277, а ще до того 23 були невдатні, так що тільки *102 громади мали щастя позбутися коршем.* Однак свідомість наших селян, які зрозуміли шкідливі і погубні наслідки алькоголю, як розсадника господарської нужди і ріжних хворіб, не подобалась відай нашим опікунам. І ось Рада Міністрів внесла до Сойму законопроєкт в справі зміни дотеперішнього протиалькогольного закону з 23. IV. 1920. Цей законопроєкт зносить дотеперішні протиалькогольні обмеження, підносить існуюче число шинків і в супереч з дотеперішнім законом ставить алькоголь і коршми на явно упривілейоване становище. З огляду на те, що переважне число протикоршемних плебісцитів переведено на українських землях а тільки незначне число в інших сторонах Польщі — тому і постанови про привернення коршем в тих тверезих громадах звернено в першій мірі і головно проти Українців. Яку велику небезпеку криє в собі цей законопроєкт для українського народу — не треба довго розводитися. Це очевидне. Тому з одної сторони весь український народ повинен як найгостріще протестувати проти нового крайно шкідливого законопроєкту, та орґанізуватися у філії і кружки і громадно вступати в члени протиалькогольного Т-ва „Відродження“, щоби таким чином раз на все відгородитися від накинених йому коршем і звільнитися з пут алькоголю. Памятаймо, що т в е р е з і с т ь — це основа сили, здоровля, добробуту і щастя народу.

„Комуністичний Союз Малопольскі“. В звідомленнях з процесу, що зачався дня 29. січня ц. р. у Львові проти 18 комуністів, читаємо в Kurjer-і Lwowsk-ім“ з дня 30. I. 1930 дослівно таке: „Підсудний Волошин ніс (підчас демонстрації 5 травня мин. року) велику червону плахту, на якій було виписане в горі K. S. M. (Комуністичний Союз Малопольскі), а в низу Z. M. K. (Звйонзек Молоді Комуністичної)“. Якщо підсудний Волошин (грекокатолик) справді в той спосіб пояснював на процесі значіння слів „K. S. M., то треба справді подивляти „украінізаційний“ розмах галицьких комуністів, які від „Партії Західної України“ докотились до „Малопольського Союза“.

„Не так тії вороги як добрії люде“. (Допис зі села Добромірки коло Збаража). Війтом в селі є людина про яку довго ходила слава доброго патріота. Аж ось прийшла паціфікація; всім попало, попало й війтові не менше. Та видко, що замість нагнати більше розуму до голови, сталося навпаки і розум утік в ...пяти. І зачалося. Війт справив своїм паціфікаційним добродіям величавий баль. А потім взявся до місцевого „Лугу“. Коли двічі Староство і поліція заряджували скликання Зборів „Лугу“, щоби самі члени „Лугу“ розвязали в власної волі своє товариство і коли двічі це не вдалося, бо раз члени не зявилися, а другий раз зібрані Збори заявились проти розвязання „Лугу“, — тоді власне війт пішов до ...пят по розум. Став лякати село військом, став ходити від хати до хати списувати кватири для нього і нарешті в неділю дня 25. січня ц. р. скликав до себе, тоді як відправлялася Служба Божа, Виділ „Лугу“ і заявив їм, що коли Виділ не розвяже свойого Т-ва то на село прийде карна експедиція. Отак то завдяки своїм „добрим людям“ село готове втратити два товариства: „Луг“ і „Просвіту“.

Пригвоздили. — У Фельштині, старосамбірського повіту, образив поляк Павел Старушкевіч місцеву читальню „Просвіти“ та її Виділ, називаючи її прилюдно такими словами, що їх повторяти соромно. Це було 9. грудня минулого року з приводу ліцитаційних зборів фельштинських міщан на ринкові. Ображений Виділ чит. „Просвіта“ вніс скаргу на Павла Старушкевіча, який на розправі в Ст. Самборі був приневолений внести деклярацію до судового протоколу. Ця деклярація звучить дослівно: „Wypowiedziane przezemnie słowa obrazy, objęte doniesieniem cofam, przepraszając tak Towarzystwo „Czytelnia Proświta“, jak i członków tego towarzystwa, którzy czują się dotkniętymi moimi obraźliwemi słowami, zaco wszystkich przepraszam, kroku swego żałuję i na przyszłość wstrzymam się od wszelkich obraźliwych uwag przeciw „Czytelni Proświta“ i jej członkom, a ponadto zobowiązuję się zapłacić kwotę 50 zł. tytułem kosztów do 6 tygodni, pod rygorem egzekucji do rąk przewodniczącego „Proświty“ p. Andrzeja Swidzińskiego“.

З життя студентів Жидачівщини. *(Допис).* — Годі мовчки поминути день 26. XII. 1930 р. який становить переломову хвилю в житті укр. студенства Жидачівщини. Цего дня заходом ініціятивного Комітету відбулись І. Конститууючі Заг. Збори „Укр. Студенського Т-ва“ в Жидачеві. Нове Т-во продовжує працю давньої культурно-освітної секції студентів, при кружку Рідної Школи в Жидачеві. Тому не від річи буде згадати про працю давньої секції, яка тепер переродилась в статутове Т-во. Праця секції була замітна головно підчас великих і малих ферій, коли то товариші зїзджались домів. Улаштовувано вистави і концерти в місци і дооколичних селах (Тейсарів, Заболотівці, Яйківці). Секція виготовила цикль рефератів, які одначе виголосила лиш частинно, з незалежних від неї причин. В останньому році в часі Різдва Секція їздила з колядою по повіті, а дохід призначено на Рідну Школу. Опісля в місци улаштовано свято укр. колядок. Підчас великих ферій аматорський гурток відіграв оперету „Утоплена“, дохід призначено на народні цілі („Нар. Дім“ в Жидачеві, Т-во Прих. Освіти., Політ. Вязні).— Треба згадати, що у великій мірі спричинились до улаштовання концертів Т. Климкович, як диріґент, Соня і Богдан Чехути, а в Миколаєві Т. Береза Ізидор. Такий бувби короткий звіт з діяльности. По відчитанні і поясненні статута вибрано таку Управу: Малинович Мих. як голова, Мочульський Степан м. голова, Котович Ол. секретар, Серафин Волод. скарбник. Свою діяльність розпочало нове Т-во колядою на Рідну Школу, святочним концертом (Миколаїв) та відчитом на тему: Русин чи Українець. Дальшою програмою праці є: улаштовування вистав, концертів та відчитів. Т-во спільно зі Союзом Українок уряджує 14 ц. м. вечерниці. Рівночасно Управа Т-ва звертається до всіх товаришів Жидачівщини, щоби громадно вписувались в члени Т-ва, а цим самим облегчували її працю. Зголошення слати на руки голови.

Радянська Україна.

Чергова чистка духа українського „сепаратизму“ — Президія „Всеукраїнського Центрального виконавчого комітету“ та „Рада Народніх Комісарів“ радянської України вирішили скасувати Народній Комісаріят Торговлі харківського „уряду“, а на його місце встановити Народній Комісаріят Постачання зі скороченими правами і межами діяльности.

Закарпаття.

Чи справді зміна курсу? Чеська ґазета „Подкарпадскі Гласі“ робить докори міністрови освіти чеського уряду, що мовляв він заборонив дальше поширювання чеських шкіл на Закарпаттю.

Де жерело провокації. Польська ґазета „Іль. Курєр Цодзєнни“ подав відомість будьтоби поміж бувшим московським міністром Керенським і міністром закордонних справ чеського уряду Бенешом стала умова, силою котрої пять тисяч москалів-еміґрантів має дістати право поселитись на закарпатській верховині. Треба провірити де міститься жерело цього провокаційного пляну та цеї сибіряцької ідеї.

Буковина.

Новий український місячник. З двем 1. січня 1931. року став виходити в Чернівцях новий журнал літератури, мистецтва і громадського життя „Самостійна Думка“. Редаґує його Комітет Молоді, видає С. І. Никорович.

Поза межами України.

Один з тих, що зломився а не зрадив. — В місцевости Великий Бечкерек в Югославії помер поручник Української Армії Федот Кульбачний. Покійний старшина був родом зі села Ольшани, лебединського повіту на Харківщині.

Відклик до укр. Громадянства.

До Редакції наспів лист-заява адресована до Управи Української Студенської Громади у Варшаві, від Мешканців Українського Студенського Дому у Варшаві, який вміщуємо нище в цілости:

„Ми нижче підписані мешканці Укр. Ст. Дому доводимо до відома Укр. Ст. Громади про слідуючий випадок в нашому інтернаті: Дня 15. I. 1931 року повернувся після Різдвяних Свят т. Кузьмович, який уже другий рік мешкає у Студ. Домі. Тут довідався від Якова Химочки (адміністратора Укр. Студ. Дому з рамени Управи Допомогового Т-ва, на чолі якого стоїть проф. Роман Смаль-Стоцький), що йому мешкати тут не вільно. Здивований т. Кузьмович відповів, що піде порозумітися в цій справі з Управою Дом. Т-ва, на що Химочка демонстративно заявив, що тут він є господарем і як схоче, то вижене його силою, при чому переходячи від слів до діла — порозкидав по підлозі річі т. Кузьмовича і зневажаючи його *чинно* в присутности т. т. Козіцького та Пилипчука, при чому лаяв найогиднійшими словами усе укр. студенство. Зазначуємо, що цей ганебний вчинок не був вислідом хвилевого гніву, бо тогож дня Яків Химочка демонстративно заявив в присутности Д-ра Чикаленка, члена Управи Д. Т-ва та одного з наших товаришів (Юрія Дудка), що й надалі буде бити кождого студента „по морді“, якщо він захоче йому протиставитись. Про цей випадок було донесено Управі Допомогового Т-ва, але постанову про усунення т. Кузьмовича затверджено і тільки завдяки рішучому протестові товаришів дозволено йому до вияснення замешкати. Справа ця досі не була ще розглянена з невідомих причин.

Беручи під увагу все вище згадане, ми мешканці Укр. Ст. Дому винесли слідуючі постанови:

1. Якову Химочці проголошуємо бойкот, та не вважаємо його адміністратором Укр. Студ. Дому.

2. Вибіраємо адміністратора з поміж себе, якце робиться в усіх студенських домах.

3. Надсилаючи цю заяву просимо Укр. Студ. Громаду стати в обороні чести студенства і подати цей інцідент під осуд ширшим колам громадянства.

При цьому зазначуємо, що від того часу коли п. проф. І. Огієнко виступив з У-ви т-ва Допомоги, в студенському домі діються страшні річи — студентів викидають на брук. Адміністратор дістає офіційні накази від У-ви Т-ва Допомоги уживати враві потреби фізичної сили, про що він нераз висловлювався при свідках. Товариші Микола Теодорович, що мешкає в інтернаті II рік та Іван Карпецький опинилися на вулиці без жадних засобів до життя, при чому загрожувано їм навіть поліцією, колиб вони переночували ще хоч одну ніч. Стверджуємо, що вже другий тиждень в Студ. Домі панує страшенна анархія. Не можна не тільки вчитися, а взагалі жити в такому пеклі. Хто тільки має змогу вибирається на приватне помешкання (т. т. Мосієвич і Теліщук), але щож робити тим товаришам, які позбавлені цілком матер. засобів.

Ще раз звертаємось до Укр. Студенської Громади, щоби вона поінформувала про ці нечувані речі громадянство від себе. Ми не дозволимо, щоби доля укр. студ. була в руках певного політичного узурпування, завданням якого є знущатися над нашим ідейним студенством.

Варшава 26. I. 1931 р.

Анатолій Длугопільський, Теофіль Кузьмович, Юрій Дудко, Петро Пилипчук, Василь Магденко, Володимир Сененький, Олександер Новицький, Іван Козіцький, Антін Огій, Микола Теодорович, Микола, Майборода, Іван Лопухович, Іван Карпецький, Олексій Мельничук, Євген Мусієвич, Володимир Теліщук.

За згідність:
Микола Маслов, секретар У.С.Г. в Варшаві

Протест Української Академічної Громади в Празі. „Сходини Української Академічної Громади в Празі, що відбулися дня 24. I. 31, заслухавши лист Української Студенської Громади в Варшаві, пятнують негідний української-гуманітарної установи вчинок, який поповнило „Товариство Допомоги Студентам у Варшаві“ тим, що викинуло „Українську Студенську Громаду“ з її дотеперішньої домівки та висловлюють своє найщиріще співчуття Українській Студенській Громаді у Варшаві з приводу цього провокаційного виступу невідвічальних типів з проф. Романом Смаль-Стоцьким на чолі. —

За Управу: *Дмитро Равич*, голова,
(підпис нечиткий) секретар.

Протест Українського Студенства у Відні. Українське Академічне Товариство „Січ“ у Відні закладає отсим якнайрішучійший протест проти нечуваного поступовання „Т-ва Допомоги українським студентам у Варшаві“ та проф. Романа Смаль-Стоцького, які дня 6. січня ц. р. викинули з домівки одиноке укр. студ. Товариство у Варшаві „Укр. Студен. Громаду“. З окремаж протестує і пятнує засоби, яких вживали Т-во Допомоги як теж проф. Смаль-Стоцький з метою позбавлення „Укр. Студенської Громади“ єї домівки, а саме, що студенток та студентів викидувано при помочі сторожа. Цей засіб уважаємо негідним академічних кругів, тому взиваємо всі укр. студ. організації зокремаж Т-во Прихильників Освіти у Львові, як компетентних в цій справі, солідаризуватись з нами та не допустити до того, щоби одинокій українській студенській організації у Варшаві відібрано можність культурно-освітної праці.

Від Виділу українського-академічного Т-ва „Січ“ у Відні:
Сергій Яблоновський, м. голова,
Юськевич Богдан, секретар.

Студенське життя в Німеччині. В останніх роках студенське життя в Німеччині майже було завмерло. Поза спорадичними виступами студенства звязаними з офіціяльними представництвами блищого організаційного життя не було зовсім помітно. Доперва при кінці минулого року з приходом до Берліна свіжих сил з краю, життя студенське прибрало нові форми. Всі заворушились. Нагод до праці серед чужинців дуже богато і тому всі рішили якось переорганізуватись. Всякі старі паперові студенські організації, що стояли шильдом для ріжних партій та політичних гуртів, зникли з обиду, чи десь там застрягли в архівах а інші відновили свою діяльність і поволі відзискують своє давне становище. Тепер є в Німеччині дві студенські організації а саме Українське Академічне Товариство і Спілка Студентів Українців в Німеччині. Обі організації є діяльні і працюють спільно над спільною для всіх Українців ціллю, над визволенням України. Дня 13 січня 1931 р. відбулись Загальні Збори Спілки Студентів, на яких постановлено богато до виконання і є надія, що це все виконається спільними силами старих і молодих студентів в Берліні. В лютому ц. р. відбудеться десятьлітний ювілей Спілки Студентів з відповідними рефератами та хоровими продукціями студенського хору під проводом студ. техн. Німиловича. Ювілей святкується урочисто. Реферати на німецькій мові тому, щоб зазнакомити Німців з українським студенським життям.

Новий український часопис в Парижі. — В Парижі став виходити новий укр. двотижневик „Незалежність“, що являється органом Організації Українських Націоналістів на французькому терені. Перше число появилося з датою 15. січня ц. р. Редактором „Незалежности“ є інж. Микола Сціборський. Адреса Редакції: Ing. Sciborsky. 37. Rue Sanssure Paris (17 e).

Український священик в президента Гувера. Як довідуємось президент Зединених Держав півн. Америки приняв на довшій авдієнції о. М. Волощука, який представив президентові Гуверові справу відомих минулорічних подій на Західних Землях. Президент дуже зацікавився українською справою і висловився дуже прихильно про Українців, горожан Америки. О. М. Волощук є капеляном Американського Легіону в Джанставн і редактором органу того легіону.

З діяльности Українців в Канаді. На Зборах Союза Самостійників в Канаді в днях 26—28 грудня 1930, виступив був з промовою премієр альбертського правительства а також ректор альбертського університету. В своїх промовах вони зазначили, що Українці своєю працьовитістю та своїми стремліннями до визволення своєї батьківщини звернули на себе увагу цілого світа, а зокрема Канадійців.

НОВІ КНИЖКИ.

Т. Ґ. Масарик: „Світова Революція“ за війни й у війні 1914—1918. Спомини. Переклад в II го зміненого видання Миколи Саєвича. **Частина II.** *Видавн. Коопер. „Червона Калина“. Львів 1930. Стор. 337—550.*

Вкінці появилася друга частина широко звісної книжки теперішного президента чехо-словацької республики Т. Масарика. Друга частина містить в собі VIII розділ *„Світова революція і Німеччина“*, IX р. *„Повстання нашої республики“* і X р. *„Демократія та гуманність“*. В осьмім розділі оповідає автор про свій поворот з Америки до своєї вітчини, з Вашинґтону до Праги через Лондон, Париж, Падуу. Розуміється само собою, що в сих великих столицях стрічався Масарик з кермуючими політиками. Сі стрічі та розмови з політиками, які пізнійше мали рішаючий голос в часі мирової конференції, мали для нової чехо-словацької держави дуже велике значіння. Тут мимоволі насувається читачеві гадка, що колиб не особисті знакомости Масарика з ріжними славними людьми антанти, то Чехи не булиб одержали таких границь для своєї держави, які мають нині.

Дивно мусіло Масарикові робитися на серці, коли він вернув до Праги — столиці вільної держави як некоронований володар, якого батька ще за панщизняних часів били! Осьмий розділ цікавий ще тим, що в нім автор пробує подати характеристику німецького світогляду взагалі та вишукати причини, які пхнули Німців до війни. Автор розбирає такі питання: Ваймар — чи Потсдам?, Ґете — чи Бісмарк?, Кант — чи Крупп?, іншими словами, що рішало і що перемагало у Німців, чи духова культура Німців, яка у Ваймарі з Ґетим і Шіллером знайшла свій найкращий вислів, чи Потсдам як столиця Фридриха Вел. — творця пруського мілітаризму. Хто мавби мати першеньство, чи Ґете, найбільший німецький поет, універсальний ґеній, чи „залізний канцлер“ Бісмарк — творець зединеної Німеччини. Що малоби мати в Німеччині більшу силу, чи фільософія, якої найбільшим і найславнійшим представником був Кант, чи фізична сила узброєного війська, якої символом автор уважає велику фабрику армат Круппа в Ессен. Автор як Чех дає такі відповіди на сі питання, які булиб вигіднійші для нього. Думаю, що з многими поглядами автора Німці не згодилисяб. — Девятий розділ має вже характер чисто чеський.

О много цікавійший є десятий розділ, в якім автор пояснює значіння демократії та гуманности, починаючи від Гуса через Коменского, Гавлічка-Боровського, Коллярa та Паляцкого. Сей розділ повинен бути цікавим для українського читача.

Вкінці не можу не згадати ще про дві обставини, які підносять вартість книжки. Першою з них є ілюстрації. В книжці є 32 образки політиків та військових вождів антанти. Другою дуже корисною прикметою книжки є „Пояснення осіб“ (стор. 529—550), уложене в азбучному порядку. В книжчі Масарика стрічаємо тілько назвиск ріжних славних людий, що годі навіть від пересічного інтеліґента вимагати, щоби він про всіх знав, а так має тут їх всі пояснені.

——

Лев Ґец. *Серія видівок* (8 карток) репродукцій із „Антольоґії стрілецької творчости“. 1. Мати. — 2. Лірник. — 3. Одчай. — 4. З огню. — 5. За волю України. — 6. Віч на віч смерти. — 7. Могила. 8. Тріюмфатор. — Накладом Юрія Танчаковського. Львів 1931.

——

Зїзд представників організацій інженерів українців на еміґрації 15—17 листопада 1930 р. Звіт. Подебради 1930.

Всячина.

Цікавий рекорд. В одній ріці Сибіру зловлено угра, заосмотреного розпізнавчою маркою, яку заложили йому в Алясці. По переведенню кореспонденції виказалося, що угор відбув протягом 44 днів, дорогу 2.000 кільометрів.

Кара смерти переведена, а засуджений жиє. Нераз про лікарську операцію говорять, що операція вдалась, але пацієнт помер, а на днях в Ревелі сталась подія, після якої можна говорити, екзекуція вдалась, але засуджений живе. В Естонії є закон, згідно з яким людина засуджена на смерть має право сама вибрати собі, чи хоче вмерти на шибениці, чи від кулі, чи від отрути. І ось нещодавно в Ревелі мали виконати смертний присуд на особі російського еміґранта вбивника, Сергія Василенка і згідно з законом йому дозволено вибрати собі рід смерти. Василенкові чомусь „подобалось“ вмирати від отрути. Йому дали таку кількість отрути, що інші засуджені від неї вмирали в одну мить. Але Василенко мав такий залізний організм, що заживши отруту, трошки постогнав, потримався за живіт, потім поклався спати, а рано встав здоровий як дуб, тільки дуже голодний. Тепер суд має клопіт: закон говорить що за одну провину можна карати тільки один раз і тому нема ніякого права Василенкові давати отруту вдруге. Таким чином цей бідака, завдяки сильному шлункові, мабуть вийде на волю.

Дивні викопалини. В одній місцевости Америки знайдено недавно рештки якогось передісторичного звіряти. Американські природники твердять, що це рештки передісторичного коня. Після них, передісторичний кінь, був ледви що більший від нашого домового кота і розвивався щойно через протяг соток тисяч літ, аж дійшов в історичних часах до розмірів коня, якого посідаємо сьогодня. Скільки в цьому твердженню фантазії а скільки правди годі ствердити.

Цікаві досліди. Знаний дослідник морських глибин проф. Бебе доказує, що вода є безбарвна і прозора лише в кількаметровій глубині. Коли верства води має принаймні 10 метрів, краска її є зелена. Морська вода в пересічній глибині 70 метрів одержує блакатну краску а опісля до глибини 200 метрів, фіолетну. Понад 200 метрів панує стало цілковита темнота і вода має чорну краску.

Пошесть ґрипи в Атенах. Наслідком великого поширення ґрипи відкликано засідання палати депутованих в Атенах.

Кінотеатр „Редута“ в Народному Домі ул. Костюшка 5. Від 3. II.—ШАРЛЯТАН, еротично-сензаційна драма. Від 8. II.—СОЮЗ СМОТРИКІВ, весела комедія.

✝

Марійка Артимович

дорога доня Антоніни і о. Михайла, пароха в Махнові, заосмотрена св. Тайнами, уснула р Бозі дня 12. I. 1931. В. Є. П.!

ЕСЕНЦІЇ до горівок, лікерів і руму. Всякого рода ПОРОШКИ І ЗАПАХИ до святочного печива. КАДИЛО, троїчки і натуральна ОЛИВА до церкви поручає **Аптика і Дроґерія під ЗВІЗДОЮ** Перемишль, вул. Францішканська 24. біля мійської вежі з годинником.

Надіслане.

ПОДЯКА.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку Впп. Дрови Володимирови Бемкови за безінтересовну кількоразову інтервенцію в судової влади і за батьківську опіку підчас нашого перебування в бережанській тюрмі.

Підгайці, дня 23. січня 1931.

Др. Гриць Фаріон, Іван Даньків, Гілярій Колодницький.

Шукаючих заняття

інтеліґентних мущин і женщин прийметься як торговельних аквізиторів. Виплата пров. щоденно вечір. Заняття цілоденні, або лиш пополудни. Зголошення письменні до Адмін. Укр. Голосу під "Торг-Заст".

Уневажнюється військова книжка видана через П. К. У. в Перемишлі Николаєви Шведові, уродж. 1886 р. в Станькові повіт Калуш.

Анонсуйтеся в „Українському Голосі“.

Управа „Студенської Харчівні“ у Львові, вул. Супінського 21 розписує **КОНКУРС** на посаду кухаря. Подання враз зі свідоцтками і поданням услівій можна вносити до 14. лютого 1931 р. Неузгляднені подання останутъ без відповіди.
Львів, дня 1. лютого 1931 р.
Омелян Дражньовський, управитель.

Другий рік видання!!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ **„КІНО“** який виходить два рази місячно. Передплата річно 12 зол. піврічно 6 зол. чвертьрічно 3 золотих.)(ЦІНА ОДНОГО ЧИСЛА 55 СОТ. Річні передплатники одержать всі числа з 1930 року.
— Адреса: „КІНО“ Львів, вул. Бляхарська 8/I. —
Жадайте „Кіно“ по всіх книгарнях і кіосках.

Віденські Січовики!
Старанням Юв. Комітету акад. т-ва „СІЧ“ у Відні друкується й появиться незабаром
Ювілейний Збірник Віденської Січи
в обемі ок. 10-ти аркушів, великої вісімки, багато ілюстрований, з численними споминами, обширним історичним матеріялом та цінними літературними працями. Ця пропамятна книжка повинна знайтись в руках кожного бувшого Січовика, як милий спогад студенських днів.
Ціна оправленого примірника 10 зол., у кращому виданні 15 зол. Пересилку оплачуємо самі. Книгарська ціна буде значно нища! — Замовлення і гроші слати на адресу: Д-р Юрій Вітошинський, Wien 8 Bz. Bennoplatz 5/9.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Уживайте
ЕЛЕҐАНТ
бо се найліпша паста до обуви і своя
ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

АДВОКАТ
Др. МИКОЛА РИБАК
Веде канцелярію в Перемишлі
ПРИ ВУЛ. ПІЛСУДСЬКОГО Ч. 1.
в льокали канцелярії бл. п. Дра Т. Кормоша.
Заступає в усіх справах цивільних і карних.

Купуючи паперці до курення
„КАЛИНА“
з одинокої української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі.
Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву

При закупах
просимо
покликуватись
на наші
оголошення.

За редакцію відповідає Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.